

ԻՍԹԱՆԳՈՂ ՕԳՈՍՏՈՍ 29 .

ሀቴ-ት ሼት-ገረጽ ኩግት-ት-ግረጽ-ት ቋጽ-ጽ-ጽጽ

Նիկողոս եպիսկոպոսն Կիլիկիա
երթալուն լուրը անցեալ հինգշաբթի
օր հրատարակած էինք . այս շաբաթ Մա-
սիսի մէջ ալ իրբեւ իւրջ տեղեկութիւն
մը տեսնուեցաւ, թայց շաբաթ օր յիշ-
եալ երկրիկոպոսը ճամբայ ելած է, հը-
նարմանաւ Բ. Դռան :

Պատրիարքարանը կամ ազգը, եթե այդ անհին հոս բերուելուն մէջ իրաւունք մ'ունէր, իրաւունք մ'ալ ունէր՝ ուրիշ անոր երթալուն մէջ ձայն կամ հաճութիւն չուցնելու :

Լուսած տարածայնություննց նայելով, Պատրիարքարանք հաճութիւն չունի կրտսի, բայց մէկ երկու շաբաթ առաջ խառն ժողովոյ անդամոց հետ անձնական տեսութիւն ընդունելէն ու մանք այլ, ասկից երկու շաբաթ առաջ մեզի բաժն էին որ՝ խառն ժողովոյ այսինչ անգամն, Գեր. Հասունեան հիկիկախը պթծող երկխոյսը. խօսքին աթիխը Նիկոյոս եպիսկոպոսին կը հոն գտնուիլը խիստ անշրաժեշտ ետեսեայն:

Շատ անգամ դէպքերը կրնան կա-
տարուած իրողութեան վրէժաւանակա-
նութիւն տալ, բայց մէկ ճշմարտու-
թիւնը 400 շագար հաւանականութիւնէ
վերէն ուստի թրուշը հաւանականու-
թիւնը եւ արդասեւը ճշմարիտը յսկրու-

Նիկողոս եպիսկոպոսն ինչո՞ն եկաւ
եւ ինչո՞ն կիրթայ, ոգափոխութեան՝ ե-
կաւ, իր անձը Պօքսեղին ցուցնելո՞ւ ե-
կաւ, եւ կամ Պատրիարքարանի մէջ քա-
նի մ'առնի պառկելո՞ւ եկաւ — ո՞չ — այլ
դատուելու, ուրեմն ինչո՞ն առանց դատ-
ուելու կերթայ կամ կր դրուի:

Հրաշալի օրերու մէջ կապրինք, չը
բաշքին վրայ տրամաբանութիւն ընել
աններելի եւ կամ հերետիկոսութիւն է,
Բայց այս հրաշքը քաղաքական ըւ-
յալովը կրնանք ներու մ գտնել:

Դիկորդոս Էպիսկոպոսը կուգայ ազգովին եւ կերթայ առանց ազգին, ուրեմն ո՞վ է զրկողը. հարկաւ ունի իր ձեռքը հրամանագիր մը Բ. Դոնէն:

Բ. ԴԻՆՈՐ կը ղղկէ՝ զատի տակ եղած
եկեղեցական մէկը՝ առանց Պատրիարքա-
կան հաճութեան — ո՛չ — որովհետեւ
աւելի լաւ է Պատրիարքական իշխանու-
թիւնը ոչնչացնել քան թէ՛ անոր եկե-
ղեցական գործին միջամտել, ուստի ինչ
որ այլ բնութիւն բնորոշել է որ՝ Պատրիար-
քարանոցի զոնէ լոկալայն մէկ հաւանու-
թիւնը եղած չլոյսի այս գործին մէջ .

Անցեալ զէպքերուն մէկ տրամաբա-
նական շարքը եթէ աչքերնուս առջեւ
բերենք, կրնանք շուտով իմանալ որ՝ այս
տեղը ինչպէս որդւն ած է:

Ժամանակ մը ընդհանուր գողութիւն,
Սահմանադրութեան վերաբնութիւնը
որոշեալ ժամանակին ընել որոշեց, իսկ
քսանի մը անձիւր Բ. Դուռը երթալով,
ասոր հախառակը վկայեցին եւ բարձրա-
գոյն հրամանաւ Սահմանադրութիւնը
շարդեցաւ, քաղաքական, կրօնական
Ժողովները լուծուեցան եւ ի տեղի կու-
թիւն՝ Ս. Պատարարին ալ ցուց կու-

Փանոսեանն էՖէնոփի հետ խառն ժողովոյն մէջ անհամաձայն վիճակին մէջ՝ երբ ազգն ալ այս կամ այն կողմ կը տա-
ւանէր, առանց ընդ հանութ Ժողովոյն

միտք բերուելու՝ Բ. Դոնէն քանի մ'ան-
ձինք Բ. Դոուը հրաւիրուեցան, եւ ա-
նոնց կարծիքը ազգային կարծիք սեպ-
ուեցաւ :

Գեր. Հասունի աշխարհական Պատ-
րիարքութիւնը խնդրելու համար քանի
մ'անձինք առանց ըստ սովորութեան
ընդհանուր ժողովկազմելու՝ Բ. Դուռը
գացին եւ այն բանի մ'անձնաց ձայնը
ազգային կոմիտե սեպուեցաւ եւ Պատրի-
արքական պէրաթը արուեցաւ :

Ռողոքականաց ազգապետին համար
երբ ասչին Ռողոքականք այս կամ այն
կերպով ազգապետ ընտրելու մեջ կը վե-
ճեն, քանի մ'անշանց Պեյլիվճի պեյի
անշեւ յայտնած մէկ կարծիքը վաւե-
րական սեպուեցաւ :

Ուստի ինչո՞ւ Նիկողոս եպիսկոպոսն ինդրոյն մէջ այս տրամաբանական շարքէն դուրս ելնէր։ Բ․ Դուռը երբ կը տեսնէ որ՝ ազգերն իրաւունք եւայլն ըսելով իրեց գործերը շնն կրնար տեսնել, կորեւ ընկժացիկ եղանակ գործելու այս ծամբան բռնած է, բայց եթէ հըրաւիրեալ անձերը ինքզինքնին՝ ազգային պաշտօնական փոխանորդի տեղ չը դնելով կարծիք չը յայտնեն, այն ատեն հարկաւ գործերը այս վիճակին մէջ չեն մըտնէր։

իրաւունքը գէնրի կը նմանի, երբ կը գործածես կը փայլի, երբ չես գործածել կը ժամգոտի, եւ երբ չես կրնար գործածել՝ քեզ կը վիրաւորէ. ուստի եթէ ունինք ազգային ներքին գործոց առաջնութեան իրաւունքը՝ գործադրենք որ փայլի, եթէ չենք կրնար գործածել՝ թող կունք որ գտնէ մեր սիրտը ու միտքս որ:

Հինգ ամիս կայ որ՝ ընդ հանուր ժողովը Նիկիոդոս եպիսկոպոսին խնդրոյն համար գումարուիլ որոշած եւ արձանագրած էր :

Ինչո՞ւ անկից ի վեր Ս. Պատրիարքը
 ժողով չի հրաւիրեց. — չը հրաւիրեց՝
 վասն զի հրաժարական սուած եմ կրսէ.
 Բայց չըլլայ որ այդ հրաժարականը այս
 ինքորոյն համար չենուած ձեւ մ'ըլլայ,
 քանզի այդ հրաժարականն այ այսօր
 հրաշարելք մ'է, որ ուր որ երկուս դէւ
 անդ կենէ, եւ իր ստուերին տակ ամեն
 իրաւունքը կը պարտրիւէ եւ անուս կընէ

Ներկողոս ներխուժողոր գնաց, և հա-
ւանական չէր արդեօք այսպէս պիտա-
կան հրամանաւ երթալիքը, որովհետեւ
մինչեւ ե՞րբ պիտի ապաւեր, ո՞վ պիտի
գումարեր ընդհանուր ժողովոյ որ իր
գործը տեսնուի, և իր կարծեցեալ կա-
թոլիկոսութիւնը կամ վերահաստատա-
ւելի կամ ջնջուի:

Դուռը լաւ գոցէ եւ դրացիդ յան-
ցաւոր մի բռներ կրսէ, առած մը,
կուզէիր որ Նիկողոս եպիսկոպոսին
վերայ ունեզած իրաւունքս քանակէն

Նախ պետք է որ ըստ Տաճկաստանի հայոց գործադիր իշխանության գլուխ Պատրիարքին վստի իշխանութիւնը բաւեցնէին, եթէ ասոր կարող չես, կարող չես ուրեմն դուք քու իրաւունքները պահպանելու, եւ եթէ դու կարող չես քու իրաւունքներդ պահպանելու, քու այդ իրաւանդդ փերին տեսուչ այն է Բ. Պոլսը կարող է ընդացիկ եղաւ նակի որ գիտէ:

Մի ցաւիւր որ Նիկողոս եպիսկոպոսը
գնաց, ալլ ցաւէ որ՝ ներքին գործոց վա-
ղիմի իրաւունքիդ մէկ մասը գնաց եւ

ասորս ալ մի ցաւիր որ զնաց, այլ ցաւէ
որ թռուցիր, եւ չի կրցիր պահպանել
զանի քու ամբրուդ մէջ:

Եթե կառավարելու գրութիւնը այս-
չայի դիւրին բան է որ՝ ասանկ մեր դան-
դաղ տարրում, եւ անհոգ վիճակով ալ
կրնայ ազգ մը կառավարիլ, չհտակը խօ-
սելով շատ ոչինչ բան է եղեր ազգերէն
ոմանց ինքնօրինութիւն ուզելը, եւ իր-
րեւ կարելո՞ր բան մը՝ հաստատել կա-
ռավարութեանց ատրճէմ կենան, ու
արեան հասանքներու տեղի տալերին:

Քայլը շատ կը սխալնիք եթէ մեր ըն-
ծացքէն ընդհանուր հետեւութիւն հա-
նելու ըլլա՞նք, մերը ոչ կառավարել է
եւ ոչ կառավարել չէ, այլ բան մը որ՝
մերը կը չենք զիտոր ինչ ըլլալն, իրա-
ւունք լրտնիք՝ պարտք չենք զիտոր, պար-
տիք կրենք իրաւունք չենք գիտոր, եւ
բնախօսանալան ժողով կրենք՝ որոշում
ները չենք գործադրեր, գործադիր լիշա-
նութիւն կրենք՝ եւ չենք զիտոր ազգա-
յին իրաւանց գործադրութիւնը ով պի-
տի ընէ :

Վերջապէս խել մը բառեր որ մեծ մեծ
նշանակու թիւն ունի, բայց գործ չունի:

Ու. Պատրիարքին համար ժամանա-
կին էն քաղաքագետ եպիսկոպոսն է կրա-
ուի, բայց յիժէ քաղաքապիաուեթիւն մը
չէ՛ր ինկողոս եպիսկոպոսը Պատրիարքա-
րանէն դուրս չի թողելով, այդ մասին
համար Բ. Գուռնո ղրիմն անձամբ, եւ
ազգին իրաւանց ձայնը՝ վերջին անգամ
մը հոն հնչեցնել, եւ ազգին իրաւանցը
դէմ գործածած հրաժարականի կեղծի-
քը, հոն ալ բանեցընել, բայց չըսու
այսպէս, այլ թողուց ու երթայ եւ
ապա խնդիր քանի մը փաստարանու
Թեաքմը ընդ հանուր ժողովին պիտի բե-
րէ :

Եթէ Ս. Պատրիարքը կարծուածին
չաի քաղաքագէտ է, ունի իր վրայ մեծ
գատառխառնատուութիւն մը այս անձը
թողելուն համար, եթէ չէ, ինչու՞ խոր-
հուրդ չը հարցուց խառն ժողովին, եւ
կամ ընդհանուր ժողովոյ դիտեմին, եւ
կամ ինչո՞ւ ամենայն պարտութեամբ առ-
կից առջի ընդհանուր ժողովոյ որոշումը
չէ գործադրեց, եւ կեղծ հրաժարական
մը դրու ամենուն աչքին առջեւ :

Այս հայրցու մեներուն առջեւ միայն մէկ պատասխան մը կրնայ տրուիլ այն է թէ իրաւանց անտարրեր կրեւափոխուութեանմէ տշպէս ալ Պատրիարքը եւ գործադիր իշխանութիւնը կրնայ լայց աբ ալ պատասխան մը չէ հինովին, քանի իրաւները ապգնին է երեսփոխանին չէ, եւ Պատրիարք եղող անձը իր ուխտովը յանուն ազգին հսկող է նա եւ երեսփոխանական ժողովոյ վրայ, որուն ընդ հսկիտակը եւրեւթիւնական ժողովը կործնէ, իսկ մեր ներկա Ս. Պատրիարքը իր գործադիր

Ուրեմն կը հետեւի թէ Ս. Պատրի-
արքը եթէ ունի քաղաքագիրտու թիւն
մը՝ այն ալ Ազգին իրաւանց ղէմ փոր-
ուիլ եւ դարձեալ Պատրիարք մնալն է :

ինչ որ այ երաժ ըլլած աս պարագանե-
րը, նիկողոս եպիսկոպոսը կաթու դիկոս
չէ մեզի համար, իսկ տնոր Պօլսէն բաժ-
նուելովը ուրիշ նոր եւ օրինաւոր կաթու
դիկոսի մը ընտրու թիւնք՝ ետ պիտի մնայ,
եւ առանկով կիլիկիայ վանքը դարձեալ իր
նոր ապաւանքս վիճակը պիտի կրէ եղբեր,
ատոր ալ պատմականաւորութիւնը Ս.
Պատրիարքին կիլիկիայ որ ընդ հանուր ժո-

դովով որոշեալ մը չէ յարգելով Ժողովը և պո-
մարեց, եւ պատճառ եղաւ ապագային
մէջ այս ապստամբական ակտին՝ զարթ-
եալ ապստամբ մնալուն, որնոր կարծիք
չայ պատմութեան մէջ քիչ նշանակու-
թեան արժանի զէպք մը չէ:

Բայց ինչ օգուտ որ՝ երբ պատահան
ստեղծ չի կայ, պատահանատու ու թիւ
նը որո՞ւ հօգը կըլայ. այս թայ ըլայ
այսօրուան Ս. Պատրիարքին միթիարան
քը, իսկ մենք ալ միթիարան սեպկեց
այսպօղային աղջկային պատմական տրճա
նագրութիւնը, եւ չեմք առ այժմ.

— Մասին չաբաթ օրուան մեծ թերթին
մէջ, Առաքաղարէն Հայ մը ատորադրու-
թեամբ նսմակ մը կարգադրեց, որու մէջ մե-
զի զէմ կրէթ թէ՛ մեզ նիկողոս եպիսկոպո-
սի ներքնյութիւնն աւ բերանն եւք եղիւր,
եւ ալ սուելի պիտի երկարեւ եղեւ, րայց
վախկերէ որ՝ չլուայ թէ մեր աշխարհական
լիճակաւ ր իր ձեռքերն ալ չորսալու դատու-
պարտենք:

Մեր Նիկողոս եպիսկոպոսին բերանն ըլ-
լալը ու չըլլալը մօր գիտնալից բանն է
բայց կ'սրծեմ բաց ի այն Հայէն ուրիշ շաա-
մարդիկ գիտեն որ՝ մեզ մեզի համար բե-
ռան մը ունինք, եւ այն ալ միշտ բեր, բայց այդ
նախկն կարծիքը կարտադրէ, թոյց սոց
Հայը մեր բերանը Նիկողոս եպիսկոպոսին
բերանն եղած կը կարծէ եղեր, թող այն-
պէս կարծէ որչափ որ կուզէ՝ իսկ ուրիշին
ալ հաւատացնելու մասար վաւատ պէտք է
որ չունի, ինչէ Նամխար յոռուէ թառի՝
Նիկողոս եպիսկոպոսը մեզ եկաւ ըսելն ին-
քեն վաւատ մը կը սեպէ, կը սխալի, վա-
զի երբ մէկուրէ գէմ լրացրի մը մէջ բան ալ
կը գտուի, նայն գրութեանն ետեւակապ եկո-
ւանք, կամ գտնի գտող խմբագրին կենթա-
եւ կամ ուրիշին մը, այս ընթացքով ինչ
գտն եպիսկոպոս ալ մեզին եկաւ, եւ գալի-
ալ հրապարակաւ ըսած է ինք. եւ զարեան
կըսենք, եւ ո՞չ միայն Նիկողոս եպիսկոպո-
սը մեր քովը գալու ազատ է եւ կուզայ,
այլ ամեն մարդ կուզէ եպիսկոպոս ըլլալ
կուզէ վարդապետ, կուզէ քահանայ, կու-
զէ աշխարհական, եւ կուզէ նոյն իսկ մի-
կալ Հայը եւ Սրբաւան միաբան Վերդ Վար-
դապետը։

Ձե՛, թէ՛ որ Նիկիողոս եպիսկոպոսին բնա-
րանն է եղբր ըսելով, ուրիշ բան մը չաւ-
կըղընէ կուզէ՛, ասոր ալ դիւրին ճամբան
կա՛յ։ Յիշեալ Հայը որ մեզի անժանօթ է, կըր-
նայ մեզ փորձել կամ փորձել տալ թէ՛ այս
եւ թէ՛ ուրիշ պարագաներու մէջ, եւ իր
փորձին քննութիւնը չթափաքանիլ բոլոր աշ-
խարհի անջնեւ, որովհետեւ եթէ մեք կար-
ծիր ծախելու սովորութիւնը կամ սկզբուն-
քը ունինք, Նաբիւս միայն Նիկիողոս եպի-
սկոպոսին չենք ծախէր, ուրիշներուն ալ
կրնաք ծախել, եւ եթէ չունենք այն ու
կարգաւոր՝ չենք ծախել։ Ոչ Նիկիողոսի ոչ
այդ հայուն եւ ոչ որ եւ մէկուն։ Այ-
նաման չենք ուզեր որ՝ մեր ըսելիքին հա-
ւատայ, այլ իր փորձին եւ կամ ձեռքի փառ-
սուն թող հաւատայ եւ իր խիղճը հանդա-
տենցէ, ինչպէ՛ս որ մեր եւ մեզ ճանչողնե-
րուն սիրտը հանդապաւ ի ։

Գայու՛ր ^{հարսն} ~~հարսն~~ բառին, մեր դարձնալ
մեր տաջի կարծիքին վրայ ենք և գրղջա-
ցած չենք : Մենք չենք ուզեր կենդանի
տեսնել այն ձեռքը որ՝ երկնային չափ
կարճակ, իսկ այդ Հայ- կուզի եղեր ա-
ռա՛նակ ձեռքերը չը չորացած կամ կենդանի
տեսնել, ասոր ընկեր մը չունենք, ինքը
ազատէ սոյոթել առ Աստուած որ այդ տե-
սակ ձեռքեր կենդանի և գործուն պա-
հէ, և եթէ օր մ'այ ոչ մեզին ալ Գեորգ
ձառքաստանէն իր վրայ փորձուի այդ գէղեցի

ԻԼԱՆԱԹ

Ամէլիայի մէջ ճերմակիւն ինքն իրմէն... Գրեթէ ամբողջական իրաւունքները (այսինքն) առիթ ու իրաւունք իրենց վրէպելու, որոնք իրենց իրաւունքները իրենց վրէպելու, որոնք իրենց իրաւունքները իրենց վրէպելու...

Խանութիւն ապօրոյթ Մ. Արեւիկո Եւ... Խոտ Մ. Եւ Գրեթէ ամբողջական իրաւունքները (այսինքն) առիթ ու իրաւունք իրենց վրէպելու...

Ստամբուլի մէջ Ստամբուլի մէջ... Ստամբուլի մէջ Ստամբուլի մէջ... Ստամբուլի մէջ Ստամբուլի մէջ... Ստամբուլի մէջ Ստամբուլի մէջ...

Իսկ տեղի տրուելով... Իսկ տեղի տրուելով... Իսկ տեղի տրուելով... Իսկ տեղի տրուելով... Իսկ տեղի տրուելով... Իսկ տեղի տրուելով...

Վիեննայի վե... Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի... Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի...

1866 թ. Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի... Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի...

Կիւլի զոգարանաւոր տըր... Կիւլի զոգարանաւոր տըր... Կիւլի զոգարանաւոր տըր... Կիւլի զոգարանաւոր տըր... Կիւլի զոգարանաւոր տըր... Կիւլի զոգարանաւոր տըր...

Ավստրիական 1864 թ. Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի... Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի...

Բոսնիայի 1866 թ. Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի... Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի Բոսնիայի...

ԷճՁԱՅԻ ՄԻԻԹԵՆԷԻԷԻՍ ՄԱԹՁԵՆԻ... ԷճՁԱՅԻ ՄԻԻԹԵՆԷԻԷԻՍ ՄԱԹՁԵՆԻ... ԷճՁԱՅԻ ՄԻԻԹԵՆԷԻԷԻՍ ՄԱԹՁԵՆԻ... ԷճՁԱՅԻ ՄԻԻԹԵՆԷԻԷԻՍ ՄԱԹՁԵՆԻ...

Միւսիւ վիճակի մէջ... Միւսիւ վիճակի մէջ... Միւսիւ վիճակի մէջ... Միւսիւ վիճակի մէջ... Միւսիւ վիճակի մէջ... Միւսիւ վիճակի մէջ...

Թէպէտ ճշմարիտ... Թէպէտ ճշմարիտ... Թէպէտ ճշմարիտ... Թէպէտ ճշմարիտ... Թէպէտ ճշմարիտ... Թէպէտ ճշմարիտ...

Տեղի տրուելով... Տեղի տրուելով... Տեղի տրուելով... Տեղի տրուելով... Տեղի տրուելով... Տեղի տրուելով... Տեղի տրուելով... Տեղի տրուելով...

ՍԱԼԱԿ ՂԱԶԵԹԱ... ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԻՆՈՍՈՒՆ... ԷՆՎԱԿԱՆ ԷՆՎԱԿԱՆ ԷՆՎԱԿԱՆ... ԷՆՎԱԿԱՆ ԷՆՎԱԿԱՆ ԷՆՎԱԿԱՆ...

70

Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր...

ԹԵՆԵԼԻԷ

Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր...

ԹԵՆԵԼԻԷ

Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր... Քորթաւ մասնաւոր...